

EBÜ SAİD es-SÜKKERÎ

EBÜ SAİD es-SÜKKERÎ

(bk. SÜKKERÎ).

EBÜ SÂLİH el-MİSRÎ

(bk. ABDULLAH b. SÂLİH el-MİSRÎ).

EBÜ SÂLİH el-MÜEZZİN

(أبو صالح المؤذن)

Ebü Sâlih Ahmed b. Abdilmelik
b. Alî el-Müezzin en-Nisâbü'rf
(ö. 470/1078)

Hadis hâfızı.

388'de (998) doğdu. Dokuz yaşında iken Kur'an'ı ezberledi. On bir yaşında hadis öğrenmeye başladı. İlk hocası Ebü Nuaym el-İsferâyî'dir. Memleketindeki muhaddislerden faydalandıktan sonra hadis tahsili için İsfahan, Bağdat, Dimaşk, Mekke, Rey ve Cürçân gibi ilim merkezlerini dolaştı. Buralarda Hâkim en-Nisâbü'rf, Ebü Ali ed-Dekkâk, Ebü Abdurrahman es-Sülemî, Ebü Nuaym el-İsfahânî ve Ebü Zer el-Herevî gibi âlimlerden faydalandı. Ebü Ali ed-Dekkâk'ı tanıdıktan sonra zühd hayatına ilgisiz arttı. Ardından Abdülkerîm el-Kuşeyrî ve ileri gelen bazı sûfî âlimlerle görüştü. Tahsilini tamamladıktan sonra Beyhâkıyye Medresesi'nde hocalık yapmaya başladı. Bu medresenin minaresinde üçret almadan yıllarca ezan okuduğu için "el-Müezzin" diye şöhret buldu. Medresenin kütüphanesinde özellikle muhaddislere vakfedilmiş olan eserleri muhafaza eder, vakıf adına muhaddislerin kâğıt ve mürekkep masraflarını karşılama hizmetlerini yönetirdi. Ayrıca geceleri halka vaaz eder, zenginlerden aldığı zekâtı fakirlere dağıtırdı.

Bir fıkıh âlimi olan ve İbnü'l-Müezzin diye tanınan oğlu İsmâil başta olmak üzere Ebü Abdullah el-Furâvî, Abdülmün'im b. Abdülkerîm el-Kuşeyrî, Zâhir b. Tâhir eş-Şehhâmî gibi âlimler kendisine talebelik ettiler.

Ebü Sâlih 434 (1042-43) yılında Bağdat'a ikinci defa gittiğinde kendisiyle görüşen Hatîb el-Bağdâdî, onun güvenilir bir muhaddis olduğunu ve birbirlerinden hadis yazdıklarını belirtmiştir. Ebü Sâlih'i yakından tanıyan talebesi Abdülgâfir el-Fârisî, hocasının her konuda kendine has üslûbu bulunduğunu, hadis derlemede, okutmada emsalinden farklı olduğunu, kendisini hadis öğrenmeye onun teşvik ettiğini, *Kitâbü's-Siyâk li-Târîhi Nisâbü'rf* adlı eserini onun tarihle ilgili

li çalışmalarının müsveddelerinden faydalanarak yazmaya başladığını ve her müşkülünü halletmek için kendisine başvurduğunu söylemektedir. Ayrıca hocasından *Ħilyetü'l-evliyâ'*, *Müsnedü't-Tayâlisî*, *Mu'cemü't-Taberânî* ve kendi eserleri başta olmak üzere birçok kitap okuduğunu belirtmektedir. Abdülkerîm es-Sem'ânî, Ebü Sâlih'in devrin yıldızı olduğunu söyler ve huzuruna saygıyla varılmasını tavsiye ederdi. İbnü'l-Müzekkî diye tanınan akranı ve hemşehrisi muhaddis Muhammed b. Yahyâ, Ebü Sâlih yaşadığı sürece Nişâbur'da kimse'nin hadis uydurmaya cesaret edemeyeceğini söylerdi.

Tarih, fıkıh ve tefsir ilimlerinde de kendini yetiştirmiş olan Ebü Sâlih el-Müezzin 7 Ramazan 470'te (24 Mart 1078) vefat etti.

Eserleri. 1. *Târîhu Merv*. En önemli çalışmalarından biri olup Sem'ânî bu eserin müsveddelerinin kendisinde bulunduğunu söylemiştir. 2. *Elf hadîs 'an elf şeyh*. Her hocasından bir hadis almak suretiyle meydana getirdiği 1000 hadis ihtiva eden eserin orijinal bir çalışma olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca *el-Erba'înât* adlı bir kitabıyla hocaları hakkında yazdığı bir eseri daha bulunduğu belirtilmekte, fakat bu çalışmalarının günümüze gelip gelmediği bilinmemektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, IV, 267-268; Abdülgâfir el-Fârisî, *Târîhu Nisâbü'rf*, *el-müntehab mine's-Siyâk* (nşr. Muhammed Kâzım el-Mahmûdî), Kum 1403, s. 132-134; İbnü'l-Cevzî, *el-Muntazam*, VIII, 314; Yâkût, *Mu'cemü'l-üdeba'*, III, 224-226; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ'*, XVIII, 419-422; a.mlf., *Tezkiretü'l-huffâz*, III, 1162-1164; Yâfîî, *Mir'âtü'l-cenân*, III, 99; İsnevî, *Tabakâtü's-Şâfi'iyye*, II, 408-409; İbn Tağrıberdî, *en-Nücümü'z-zâhire*, V, 106; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, III, 335; *İzâhu'l-meknân*, I, 119.

İSMÂİL L. ÇAKAN

EBÜ SÂLİH es-SEMMÂN

(أبو صالح السمان)

Ebü Sâlih Zekvân
b. Abdillâh et-Teymî
(ö. 101/719-20)

Hadis hâfızı, tâbii.

Hiz. Ömer devrinde (634-644) doğdu. Gatafanoğulları'ndan Cüveyriye bint Ahmes'in (Hâris) mevlâ'sı idi. Küfe'ye zeytinyağı ve tereyağı götürüp sattığı için "Zeyyât" ve "Semmân" lakaplarıyla anıldı. Sa'd b. Ebü Vakkâs, Aîşe, Ebü Hüreyre, Abdullah b. Abbâs, Ebü Saîd el-Hud-

rî, Abdullah b. Ömer gibi sahâbilerden hadis öğrendi. Ebü Hüreyre'ye daha çok talebelik etmesi sebebiyle ondan hadis rivayet edenlerin doğru mu yalan mı söylediklerini iyi bilirdi. Kendisinden oğulları Süheyl, Sâlih ve Abdullah ile A'meş, Abdullah b. Dînâr, Zührî ve Yahyâ b. Saîd el-Ensârî gibi muhaddisler rivayette bulundular.

Medine'nin ileri gelen âlimlerinden biri olan ve rivayetlerine *Kütüb-i Sittet*'de yer verilen Ebü Sâlih'i Ahmed b. Hanbel, Yahyâ b. Maîn, Ebü Zür'a er-Râzî ve Ebü Hâtim er-Râzî gibi hadis otoriteleri sika* olarak değerlendirmişlerdir. Ebü Sâlih es-Semmân Medine'de vefat etti.

Hiz. Osman'ın isyancılar tarafından şehid edilmesiyle ilgili olayların içinde bulunan Ebü Sâlih, bu olaylardan ve Hiz. Osman'dan her söz edilğinde yüksek sesle ağlardı. Kendisinden 1000 hadis dinleyen A'meş, hocasının çok hassas bir yapıya sahip olduğunu, müezzinlik yaptığı camide bir gün imamın gecikmesi üzerine mihraba geçtiğini, fakat duyulanı ağıladığı için namazı güçlüğüle tamamlayabildiğini anlatır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 301-302; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, III, 260-261; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâse), s. 478; İbn Ebü Hâtim, *el-Cerh ve't-ta'dil*, III, 450-451; Ebü Zür'a ed-Dimaşkî, *Târîh* (nşr. Şükrullah Ni'metullah), Dimaşk 1980, I, 479; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, VIII, 513-517; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ'*, V, 36-37; a.mlf., *Târîhu'l-İslâm: sene 101-120*, s. 290-291; a.mlf., *Tezkiretü'l-huffâz*, I, 89; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, III, 219-220; Hazrecî, *Ħulâsatü Tezhtb*, s. 112.

TALAT SAKALLI

EBÜ SÂLİM en-NASİBÎ

(أبو سالم النسيبي)

Kemâlüddîn Ebü Sâlim
Muhammed b. Talha b. Muhammed
el-Ceffâr en-Nasîbî (en-Nasîbîni)
(ö. 652/1254)

Şâfiî fakih ve cefr âlimi.

582 (1186-87) yılında Nusaybin'in köylerinden Ömeriye'de doğdu. İbn Talha diye de anılır; ayrıca Kureşî ve Adevî nisbeleriyle de bilinir. İlk öğreniminden sonra fıkıh okudu ve diğer ilimlerle meşgul oldu. Tahsilini ilerletmek için Nişâbur'a gitti, orada Müeyyed b. Muhammed et-Tüsî'den ve Zeyneb eş-Şa'riyye'den hadis okudu. Kendisinden Muhammed b. Yûsuf Gencî, İbn Fütî, Mecdüddin İbnü'l-Adîm ve Abdülmün'im ed-Dimyâtî riva-